

**Porovnanie  
paradiplomatických  
aktivít  
Prešovského  
samosprávneho kraja  
a Podkarpatského  
vojvodstva**

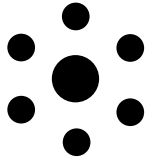
príloha **4**



# Porovnanie paradiplomatických aktivít Prešovského samosprávneho kraja a Podkarpatského vojvodstva

**MICHAL CIRNER, BARTEK OSTROWSKI a kol.<sup>1</sup>**

<sup>1</sup> Juraj Hajko, Patrik Kováč, Veronika Oravcová, Matúš Mišík,  
Tatiana Chovancová, Alexander Duleba, Tomáš Strážay, Lucia Hanusinová,  
Jakub Groszkowski, Adriana Skorupska



# Obsah

1. **Legislatívny rámec — regionálna úroveň // 8**
2. **Plánovanie medzinárodnej spolupráce // 18**
3. **Riadenie // 24**
4. **Implementácia, nástroje a financovanie // 32**
5. **Monitoring a vyhodnocovanie medzinárodnej spolupráce // 40**
6. **Príklady úspešných aktivít // 44**
7. **Zhrnutie // 48**



# Úvod

7

**t**ext mapuje podobnosti a rozdiely oboch regiónov v šiestich hlavných oblastiach. Po prvé, existujúci legislatívny rámec pre medzinárodnú spoluprácu vytvorený samosprávnymi orgánmi na úrovni kraja. Druhá časť je zameraná na plánovanie medzinárodnej spolupráce na úrovni krajov prostredníctvom strategických rozvojových dokumentov. Tretia časť rozoberá riadenie medzinárodnej spolupráce na úrovni krajov. Štvrtá časť si všíma rozdiely a podobnosti v oblasti partnerstiev v medzinárodnej spolupráci, piata časť skúsenosti s monitorovaním a vyhodnocovaním medzinárodnej spolupráce na úrovni krajov. Posledná, šiesta časť je venovaná príkladom dobrej praxe a záver zhrňa najdôležitejšie body štúdie.

1



Legislatívny  
ráamec —  
regionálna  
úroveň



## Podobnosti

Prešovský samosprávny kraj (PSK)<sup>2</sup> v Slovenskej republike (SR) a Podkarpatské vojvodstvo (poľsky: Województwo Podkarpackie) (PV)<sup>3</sup> v Poľsku reprezentujú územnú regionálnu samosprávu vo svojich krajinách. Tieto regionálne celky vznikli v podobnom čase, PV v roku 1999 a PSK v roku 2001. Štatútom PSK je priamo volený predseda samosprávneho kraja (tiež vyšší územný celok; VÚC) a v PV maršálek vojvodstva (poľsky: marszałek województwa), ktorý nie je volený priamo obyvateľmi vojvodstva, ale obyvateľmi voleným Sejmikom vojvodstva (poľsky: Sejmik Województwa).

<sup>2</sup> Základné informácie. Základné údaje o kraji, <https://www.po-kraj.sk/sk/fakty/zakladne-informacie/> (prístup: 29. 3. 2021)

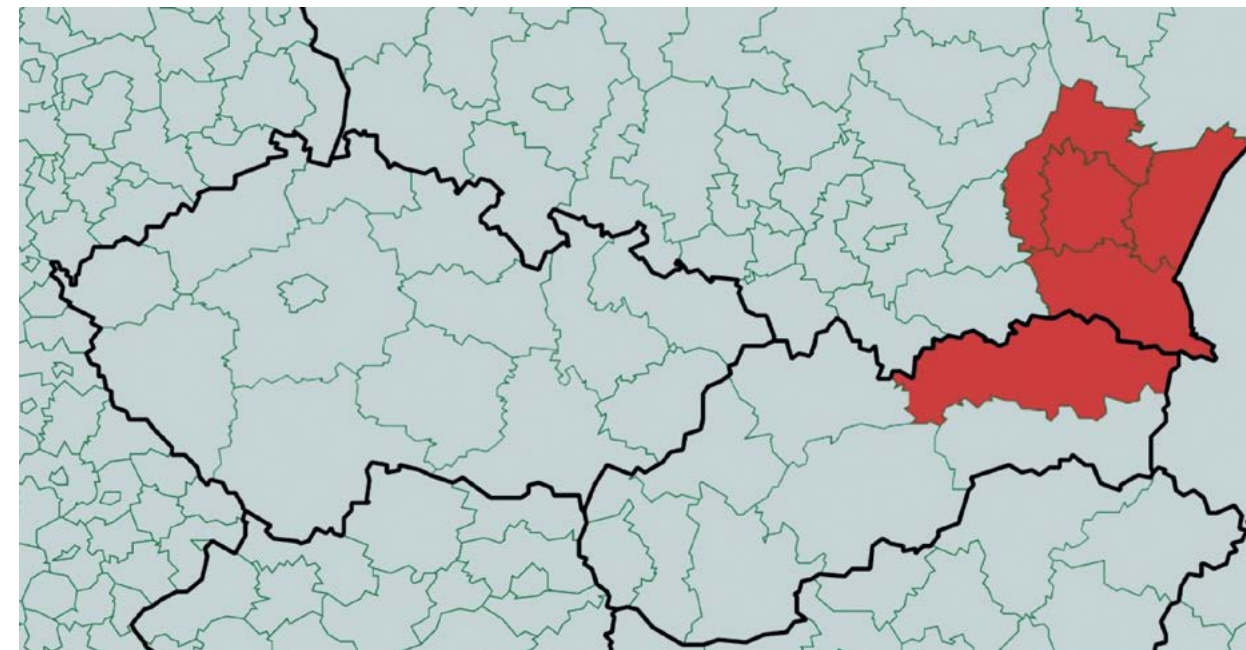
<sup>3</sup> *Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie* [Maršalova kancelária Podkarpatského vojvodstva v Rzeszowe, <https://www.podkarpackie.pl/> (prístup: 29. 3. 2021)

Sejmik je regionálny parlament a jeho náprotivkom na Slovensku je volené zastupiteľstvo samosprávneho kraja. Oba orgány majú možnosť ovplyvňovať medzinárodnú spoluprácu krajov — regionálne parlamenty prostredníctvom ich iniciatívnej, kontrolnej, poradnej a normotvornej aktivity (napríklad schvaľujú dohody so zahraničnými partnermi, zriaďujú komisie). Predseda VÚC a maršálek vojvodstva ako výkonné orgány s organizačno-riadiacimi právomocami si napríklad vytvárajú poradné orgány a navrhujú organizačnú štruktúru samosprávnych úradov, ale takisto ide o štatutárov, ktorí zastupujú regióny vo vzťahoch s tretími stranami, vrátane zahraničných partnerov.

10

11

Mapa 1. Prešovský samosprávny kraj a Podkarpatské vojvodstvo



Zdroj: Mapchart.net

Tabuľka 1. Symboly Prešovského samosprávneho kraja a Podkarpatského vojvodstva

	Prešovský samosprávny kraj	Podkarpatské vojvodstvo
Erb		
Vlajka		
Pečať		—
	Prešovský samosprávny kraj	Podkarpatské vojvodstvo
Logo		

12

13

Regionálne parlamenty vytvárajú komisie, ktoré sa zaoberajú aj medzinárodnými vzťahmi. V PSK je to Komisia regionálneho rozvoja a cestovného ruchu a v PV Komisia pre medzinárodné vzťahy, cestovný ruch a propagáciu; Karpatká komisia a Komisia pre styk s Poliakmi v zahraničí.<sup>4</sup>

V oboch regiónoch existujú v rámci regionálnych samosprávnych úradov (Úrad PSK a Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie) organizačné jednotky, ktoré spadajú pod vrcholných výkonných predstaviteľov regiónov a ich hlavnou alebo vedľajšou náplňou je medzinárodná spolupráca. V PSK sú to Oddelenie zahraničných vzťahov a protokolu, ktorému prislúcha agenda medzinárodných a vonkajších vzťahov a Odbor strategického rozvoja a Odbor projektového riadenia, ktoré majú kompetencie v oblasti cezhraničnej spolupráce. V PV zas Odbor propagácie, cestovného ruchu a hospodárskej spolupráce a Kancelária programu cezhraničnej spolupráce POLSKO — BELARUS — UKRAJINA 2014 — 2020 v Rzeszowe.<sup>5</sup>

<sup>4</sup> Wykaz Komisji Sejmiku Województwa Podkarpackiego [Zoznam výborov parlamentu Podkarpatského vojvodstva], <https://sejmik.podkarpackie.pl/index.php/o-sejmiku/komisje-sejmiku> (prístup: 29. 3. 2021).

<sup>5</sup> Struktura organizacyjna [Organizačná štruktúra], <https://www.podkarpackie.pl/index.php/urząd/departamenty> (prístup: 29. 3. 2021).



## Rozdiely

Kým na Slovensku sú jedinými a hlavnými orgánmi predse-da samosprávneho kraja a zastupiteľstvo samosprávneho kraja, v Poľsku existuje aj ďalší výkonný orgán Rada vojvodstva (Zarząd województwa), ktorej členmi sú okrem maršálka vojvodstva a zástupcov maršálka aj ďalší zvolení členovia rady. Ide v podstate o regionálnu vládu. Radu vojvodstva tvorí 5 členov (vrátane maršálka vojvodstva, ktorého volí Sejmik absolútnou väčšinou hlasov v tajnej voľbe) a sú volení Sejmikom jednoduchou väčšinou hlasov na návrh maršálka. Maršálek a ďalší členovia rady nemusia byť členmi Sejmiku. Členstvo v Rade vojvodstva sa nesmie kombinovať s členstvom v iných samosprávnych orgánoch, ani s pracovným pomerom v štátnej správe a mandátom poslanca alebo senátora. Rada vojvodstva je teda kolektívnym orgánom tvoriacim manažment riadenia vojvodstva a niektorí z jej členov môžu byť poverení riadiť medzinárodnú spoluprácu. Rozhodnutia sa prijímajú jednoduchou väčšinou hlasov za prítomnosti najmenej polovice členov rady. V prípade rovnakého počtu hlasov má rozhodujúci hlas maršálek. Podrobné pravidlá a spôsob fungovania rady sú uvedené v štatúte vojvodstva. Rada vojvodstva je oprávnená vykonávať tie úlohy samosprávy vojvodstva, ktoré



nie sú vyhradené pre Sejmik alebo iné organizačné zložky vojvodstva. Ďalej, napríklad vykonáva uznesenia Sejmiiku; pripravuje návrhy stratégií rozvoja vojvodstva, plán územného rozvoja a vojvodských programov a ich implementáciu; organizuje spoluprácu so štruktúrami regionálnych samospráv aj v iných krajinách a s medzinárodnými regionálnymi združeniami; riadi, koordinuje a kontroluje činnosť organizačných zložiek vojvodskej administratívy, a to vrátane menovania a odvolávania vedúcich organizačných zložiek.<sup>6</sup> Okrem toho, pri Rade PV existuje Oddelenie medzinárodnej spolupráce.<sup>7</sup>

Podľa Uznesenia č. 262/6420/13 Rady Podkarpatského vojvodstva v Rzeszowe z 27. augusta 2013 o organizačnom poriadku, Kancelária Rady Podkarpatského vojvodstva má v svojej kompetencii aj:

- zásadný rozvoj „Priorít zahraničnej spolupráce v Podkarpatskom vojvodstve“;
- koordináciu vecných a organizačných činností v oblasti medzinárodnej spolupráce Podkarpatského vojvodstva,

<sup>6</sup> Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa [Zákon z 5. júna 1998 o vojvodskej samospráve]. In: *ISAP — Internetowy System Aktów Prawnych*, 2020, <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20200001668/O/D20201668.pdf> (prístup: 29. 3. 2021).

<sup>7</sup> *Struktura organizacyjna* [Organizačná štruktúra], <https://www.podkarpackie.pl/index.php/urząd/departamenty?start=2> (prístup: 29. 3. 2021).

■ vykonávanie úloh týkajúcich sa fungovania Zastúpenia Podkarpatského vojvodstva v Bruseli, vrátane účasti v nadregionálnych a medzinárodných iniciatívach a spolupráce s poslancami Európskeho parlamentu z Podkarpatského vojvodstva a zástupcami vojvodstva vo Výbore regiónov.<sup>8</sup>

Jedným z rozdielov, ktoré nemožno opomenúť, je existencia funkcie vojvodu, ktorá sa môže myliť s funkciou maršálka vojvodstva. Kým maršálek je predstaviteľom regionálnej samosprávy, vojvoda je predstaviteľom štátnej správy, respektíve zástupcom Rady ministrov (poľskej vlády) vo vojvodstve a vedúcim kombinovanej štátnej správy vo vojvodstve. Jeho náprotivkom na Slovensku je prednosta okresného úradu v sídle kraja, v prípade PSK prednosta Okresného úradu v Prešove. Nie sú to však identické funkcie. Síce je vojvoda predstaviteľom štátnej správy a zástupcom vlády, ale v jeho kompetencii sú napríklad všetky záležitosti spojené s vládou vo vojvodstve, konkrétne prispôsobuje politické ciele Rady ministrov miestnym podmienkam, predkladá Rade ministrov prostredníctvom ministra zodpovedného za verejnú správu návrhy vládnych dokumentov vo veciach vojvodstva, dohliada tiež na činnosť územných samosprávnych celkov a má tak vý-

<sup>8</sup> *Biuletyn Informacji Publicznej. Regulamin Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego* [Verejný informačný bulletin. Predpisy maršalovho úradu Podkarpatského vojvodstva], <https://bip.podkarpackie.pl/index.php/regulamin-y-i-organizacja/regulamin-organizacyjny> (prístup: 29. 3. 2021).

14

15

znamné kontrolné právomoci. Maršálek môže na vykonávanie kontroly oprávniť zamestnancov jemu podriadeného úradu. Kontrolnú činnosť alebo audit vykonáva kontrolór po predložení úradného preukazu totožnosti a po vydaní oprávnenia na výkon inšpekcie.<sup>9</sup> V PV funguje v rámci organizačnej štruktúry regionálneho úradu Odbor kontroly aj Útvar vnútorného auditu. Z uvedeného vyplýva, že maršálek má dozor a vplyv nad usmerňovaním medzinárodnej spolupráce vojvodstva.

Čo sa týka vojvodu, aj ten má kontrolné právomoci voči vojvodstvu. Vojvoda kontroluje z hľadiska zákonnosti, hospodárnosti a spoľahlivosti vykonávanie úloh v oblasti štátnej správy orgánmi samosprávy, ktoré vykonávajú na základe zákona alebo dohody s orgánmi štátnej správy. Vojvoda má právo zrušiť každé rozhodnutie miestnej samosprávy, ak ho považuje za nezákonné. Miestna samospráva sa môže proti tomuto rozhodnutiu vojvodu odvolať na správnom súde.<sup>10</sup>

V PSK má väčší vplyv na kontrolu regionálne zastupiteľstvo. Je to tak preto, že na Slovensku všeobecnú miestnu štátnu správu na regionálnej úrovni vykonáva iba jeden

<sup>9</sup> *Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie* [Zákon z 23. januára 2009 o vojvodstve a štátnej správe vo vojvodstve], <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=W-DU20190001464> (prístup: 29. 3. 2021).

<sup>10</sup> Tamže.

odbor v rámci okresného úradu v sídle regiónu. Dalo by sa povedať, že všeobecná miestna štátna správa na regionálnej úrovni chýba, preto aj dosah štátnej správy na medzinárodnú spoluprácu samosprávnych krajov je malý. Podľa zákona 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajoch je zriadená funkcia hlavného kontrolóra samosprávneho kraja. Hlavného kontrolóra PSK volí a odvoláva zastupiteľstvo PSK a stáva sa zamestnancom Úradu PSK. Kontroluje samotný úrad, ale aj rozpočtové, príspevkové a neziskové organizácie zriadené samosprávnym krajom alebo právnické osoby, v ktorých má samosprávny kraj majetkovú účasť. Dokonca kontroluje aj osoby, ktorým boli poskytnuté z rozpočtu samosprávneho kraja účelové dotácie alebo návratné finančné výpomoci. Raz za 6 mesiacov predkladá zastupiteľstvu návrh plánu kontrolnej činnosti, najmenej raz ročne správu o kontrolnej činnosti, spolupracuje so štátnymi orgánmi vo veciach kontroly hospodárenia s prostriedkami pridelenými samosprávnemu kraju zo štátneho rozpočtu alebo zo štrukturálnych fondov Európskej únie a je povinný vykonať kontrolu, ak ho o to požiada zastupiteľstvo PSK.<sup>11</sup>

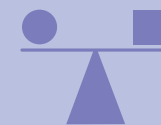
<sup>11</sup> Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch). In: *Zákony pre ľudí*, <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-302> (prístup: 29. 3. 2021).



Tabuľka 2. Legislatívny rámec určujúci medzinárodnú spoluprácu Prešovského samosprávneho kraja a Podkarpatského vojvodstva

	Prešovský samosprávny kraj	Podkarpatské vojvodstvo
Hlavný reprezentant / Štatutár	Predseda vyššieho územného celku (samosprávneho kraja)	Maršálek vojvodstva
Základný dokument	Organizačný poriadok Úradu PSK/ Organizačná štruktúra Úradu PSK	Organizačný poriadok Úradu PV/ Organizačná štruktúra Úradu PV
Výkonný orgán	Predseda vyššieho územného celku (samosprávneho kraja)	Rada vojvodstva Maršálek vojvodstva
Schvaľovanie dohôd	Zastupiteľstvo	Zastupiteľstvo
Výbory pri regionálnych parlamentoch	Komisia regionálneho rozvoja a cestovného ruchu	Komisia pre medzinárodné vzťahy, cestovný ruch a propagáciu Karpatská komisia Komisia pre styk s Poliakmi v zahraničí
Administratívne a výkonné orgány v rámci úradov regiónov	Oddelenie zahraničných vzťahov a protokolov Odbor strategického rozvoja Odbor projektového riadenia	Odbor propagácie, cestovného ruchu a hospodárskej spolupráce Oddelenie medzinárodnej spolupráce Kancelária Rady Podkarpatského vojvodstva

Zdroj: Prešovský samosprávny kraj, Podkarpatské vojvodstvo



2



## Plánovanie medzinárodnej spolupráce



## Podobnosti

Strategickým plánovacím dokumentom, ktorý stanovuje priority medzinárodnej spolupráce PV je dokument *Priority zahraničnej spolupráce Podkarpatského vojvodstva*.<sup>12</sup> Na základe uznesenia Sejmiku prípravu dokumentu koordinuje a dokument vypracúva Kancelária Rady vojvodstva, ale za obsah dokumentu zodpovedá Rada Vojvodstva. Dokument musí schváliť Sejmik.

PSK má zastupiteľstvom schválený dokument *Hlavné smery rozvoja medzinárodnej spolupráce PSK (2002)*, ktorý vypracovalo dnes už neexistujúce Oddelenie medzinárodnej spolupráce Úradu PSK a je východiskovým materiálom pre paradiplomatiecké aktivity regiónu. Okrem toho, Oddelenie medzinárodnej spolupráce Úradu PSK vypracovalo najmä počas prvého (2001 — 2005) a druhého volebného obdobia (2005 — 2009) hodnotiace dokumenty schválené zastupiteľstvom PSK (*Vyhodnotenie I. volebného obdobia orgánov*

<sup>12</sup> *Priorytety współpracy* [Priority spolupráce], [http://www.archiwum.podkarpackie.pl/wrota\\_kopia/kopia/pl/gospodarka/prior\\_wsp/prior\\_wsp.htm](http://www.archiwum.podkarpackie.pl/wrota_kopia/kopia/pl/gospodarka/prior_wsp/prior_wsp.htm) (prístup: 29. 3. 2021).

*samosprávy VÚC*<sup>13</sup>, v ktorom je samostatná časť venovaná oblasti medzinárodných vzťahov; *Vyhodnotenie rozvoja vzájomných vzťahov a medzinárodnej spolupráce PSK za rok 2006 v kontexte s uzatvorenou zmluvnou základňou; Vyhodnotenie rozvoja vzájomných vzťahov a spolupráce PSK s regionálnymi partnermi v zahraničí za rok 2007 a ich hlavné smerovanie na rok 2008*<sup>14</sup>; *Hlavné zámery rozvoja spolupráce medzi Prešovským samosprávnym krajom a Malopoľským vojvodstvom na roky 2007 — 2009*.<sup>15</sup>

<sup>13</sup> *Vyhodnotenie I. volebného obdobia orgánov samosprávy VÚC. Prešovský samosprávny kraj*, <https://www.po-kraj.sk/files/zasadnutia/2005/32-zasadnutie-08.12.2005/vyhodnotenie-i-volebného-obdobia-organov-samospravy-vuc/hodnotenie-psk-2002-2005.pdf> (prístup: 29. 3. 2021).

<sup>14</sup> *Vyhodnotenie rozvoja vzájomných vzťahov a spolupráce PSK s regionálnymi partnermi v zahraničí za rok 2007 a ich hlavné smerovanie na rok 2008*. Prešovský samosprávny kraj, 2008, [http://www.po-kraj.sk/files/dokumenty-odborov/medzinarodna-spolupraca/medzinarodna\\_spolupraca\\_psk\\_2007.pdf](http://www.po-kraj.sk/files/dokumenty-odborov/medzinarodna-spolupraca/medzinarodna_spolupraca_psk_2007.pdf) (prístup: 29. 3. 2021).

<sup>15</sup> *Hlavné zámery rozvoja spolupráce medzi Prešovským samosprávnym krajom a Malopoľským vojvodstvom na roky 2007 — 2009*, <https://www.po-kraj.sk/samosprava/medzinarodna-spolupraca/bilateralna-spolupraca/malopolske-vojvodstvo-polska-republika/hlavne-zamery-rozvoja-spoluprace.html> (prístup: 29. 3. 2021).

20

21



Čiastočne sa medzinárodnej spolupráci venujú strategické dokumenty regionálneho rozvoja oboch regiónov. V PSK je to *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2014 — 2020*.<sup>16</sup> Podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja je povinnosťou samosprávnych krajov mať vypracovaný program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, ktorý patrí medzi základné dokumenty podpory regionálneho rozvoja. Dokument pozostáva z analytickej časti založenej na databáze informácií a ukazovateľov, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie samosprávneho kraja; strategickú časť, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja vyššieho územného celku a určuje hlavné ciele a priority rozvoja samosprávneho kraja pri rešpektovaní princípov regionálnej politiky; programovej časti, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja samosprávneho kraja; realizačnej časti, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie

<sup>16</sup> *PHSR PSK 2014 — 2020. Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Prešovského samosprávneho kraja na obdobie 2014 — 2020*, <https://www.po-kraj.sk/samosprava/kompetencie-psk/regionalny-rozvoj/phsr-psk-2014-2020/> (prístup: 29. 3. 2021).

programu rozvoja samosprávneho kraja. Súčasťou tejto časti dokumentu je aj systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja samosprávneho kraja s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja vyššieho územného celku formou akčných plánov; finančnej časti, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja samosprávneho kraja.<sup>17</sup>

V PV je to dokument s názvom *Stratégia rozvoja Podkarpatského vojvodstva na roky 2007 — 2020*,<sup>18</sup> na ktorý sa odvoláva aj dokument pre paradiplomatiecké aktivity vojvodstva Priority zahraničnej spolupráce Podkarpatského vojvodstva. Tieto stratégie musia mať vojvodstvá na základe zákona

<sup>17</sup> Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. In: *Zákony pre ľudí*, <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2008-539> (prístup: 29. 3. 2021).

<sup>18</sup> *Region Development Strategy — Podkarpacie 2020 [Stratégia regionálneho rozvoja]*. Marshal Office of the Podkarpackie Region, 2013, <http://rot.podkarpackie.pl/images/Grafika/Menu%20boczne/Dokumenty%20strategiczne/Region%20Development%20Strategy.pdf> (prístup: 29. 3. 2021).

o vojvodskej samospráve<sup>19</sup> a na základe zákona o zásadách rozvojovej politiky<sup>20</sup> a sú schvaľované regionálnymi parlamentmi.

Plánovanie a schvaľovanie medzinárodných aktivít majú v pôsobnosti regionálne parlamenty a administratívne zložky úradov regionálnej samosprávy. Mimo uvedených orgánov, v PSK napríklad v rokoch 2006 — 2009, pri zastupiteľstve samosprávneho kraja fungovala aj Komisia pre medzinárodnú spoluprácu a propagáciu kraja<sup>21</sup>, ktorú zriadilo zastupiteľstvo. Regióny majú aj iné strategické dokumenty týkajúce sa cestovného ruchu, regionálneho rozvoja a podobne, ktoré sekundárne môžu súvisieť s medzinárodnými aktivitami regiónov.

<sup>19</sup> Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa [Zákon z 5. júna 1998 o vojvodskej samospráve]. In: *ISAP — Internetowy System Aktów Prawnych*, 2020, <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20200001668/O/D20201668.pdf> (prístup: 29. 3. 2021).

<sup>20</sup> Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju [Zákon zo 6. decembra 2006 o zásadách rozvojovej politiky]. In: *ISAP — Internetowy System Aktów Prawnych*, 2020, <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20062271658/U/D20061658Lj.pdf> (prístup: 29. 3. 2021).

<sup>21</sup> *Komisia pre medzinárodnú spoluprácu a propagáciu kraja*, <https://po-kraj.sk/samosprava/zastupitelstvo/komisie-archiv/komisie-2006-2009/komisie-medzinarodnu-spolupracu-propagaciju-kraja/> (prístup: 29. 3. 2021).



## Rozdiely

V Poľsku strategický dokument paradiploomatických aktivít vojvodstva musí schváliť okrem politických orgánov vojvodstva aj poľské ministerstvo zahraničných vecí, kým v podmienkach SR sa od samosprávnych krajov nevyžaduje, aby sa obdobné strategické dokumenty týkajúce sa medzinárodných vzťahov schvaľovali na úrovni slovenského ministerstva zahraničných vecí. Avšak, slovenská legislatíva ani nevyžaduje, aby samosprávne kraje vypracovali vlastné priority zahraničnej spolupráce. Poľské vojvodstvá majú zo zákona povinnosť zaoberať sa prioritami medzinárodnej spolupráce, kým slovenské samosprávne kraje majú v týchto záležitostiach viac „voľnosti“. To však znamená, že na Slovensku chýba samosprávnym krajom „pripomienka“ v podobe úlohy, ktorá by smerovala aspoň formálne venovala pozornosť na vízie medzinárodnej spolupráce. Je však potrebné dodať, že samosprávnym krajom nič nebráni vypracovať vlastné priority zahraničnej spolupráce a tie nie sú viazané ani na schvaľovanie od iných orgánov štátnej správy. Táto voľnosť v rozhodovaní by sa mala spájať so zodpovednosťou za budovanie cezhraničných partnerstiev. Odporúčame, aby minimálne slovenské ministerstvo zahraničných vecí ponúklo krajom pomoc pri vypracovaní spomínaných strategických dokumentov.

22

23

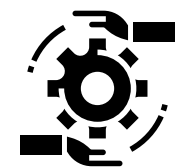


Tabuľka 3. Plánovanie medzinárodnej spolupráce Prešovského samosprávneho kraja a Podkarpatského vojvodstva

	Prešovský samosprávny kraj	Podkarpatské vojvodstvo
Dokumenty	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja PSK 2014 — 2020	Priority zahraničnej spolupráce Podkarpatského vojvodstva Stratégia rozvoja Podkarpatského vojvodstva na roky 2007 — 2020
Poradný / Kontrolný orgán	Komisia regionálneho rozvoja a cestovného ruchu pri zastupiteľstve samosprávneho kraja	Komisia pre medzinárodné vzťahy, cestovný ruch a propagáciu pri Sejmiku Podkarpatského Vojvodstva Ministerstvo zahraničných vecí Poľskej republiky

Zdroj údajov: Prešovský samosprávny kraj, Podkarpatské vojvodstvo

3



Riadenie



## Podobnosti

Ako je uvedené v texte vyššie, štatutárom PSK zastupujúcim región vo vzťahoch s tretími stranami, vrátane vo vzťahoch so zahraničnými partnermi, je predseda PSK, ktorý je zodpovedný za vedenie regiónu. V prvých rokoch fungovania samosprávneho regiónu bol zriadený poradný orgán predsedu PSK, *Rada primátorov miest a starostov obcí*<sup>22</sup>. Dnes podľa organizačného poriadku funguje aj *Rada PSK* alebo *Poradcovia predsedu PSK*, ktorých menuje predseda PSK. Sú to poradné orgány bez výkonných právomocí. Predseda PSK môže určiť kompetenčný rámec pre podpredsedov PSK, ktorí tak teoreticky môžu mať vo svojom portfóliu záležitosti týkajúce sa paradiploematických aktivít.

<sup>22</sup> *Hlavné smery rozvoja medzinárodnej spolupráce PSK*. Prešovský samosprávny kraj, 2002, <https://po-kraj.sk/files/dokumenty-odborov/medzinarodna-spolupraca/hlavne-smery-rozvoja-medzinarodnej-spoluprace-psk2002-v1.4.pdf> (prístup: 29. 3. 2021).

Podľa Organizačného poriadku PSK zabezpečujú implementáciu a riadenie zahraničných vzťahov a cezhraničnej spolupráce tieto organizačné jednotky Úradu PSK: *Oddelenie zahraničných vzťahov a protokolu* (priamym nadriadeným je predseda PSK a kancelária predsedu PSK, ktoré má na starosti medzinárodné vzťahy a *Odbor strategického rozvoja a Odbor projektového riadenia*, ktoré riešia záležitosti spojené s cezhraničnou spoluprácou (priamym nadriadeným je riaditeľ Úradu PSK a Kancelária riaditeľa Úradu PSK). Momentálne na *Oddelení zahraničných vzťahov a protokolu* pracuje spolu s vedúcim oddelenia 7 pracovníkov. V rámci odborov strategického rozvoja a projektového riadenia pracuje vyše 60 pracovníkov, ale agenda týchto odborov je široká a cezhraničnej spolupráci sa nevenujú všetky oddelenia predmetných odborov.

Obdobná je aj riadiaca štruktúra v PV. Medzinárodné vzťahy riadi predovšetkým maršálek vojvodstva a kancelár Rady vojvodstva v rámci Kancelárie Rady vojvodstva a *Oddelenie medzinárodnej spolupráce* podliehajúce Rade vojvodstva. Na oddelení pracuje 6 pracovníkov a 2 ďalší pracovníci vykonávajú pracovnú činnosť v rámci zastúpenia vojvodstva v Bruseli. Formálne sa rozdelenie úloh uskutočňuje prostredníctvom uvedenej hierarchie riadenia. Cezhraničnú spoluprácu riadi zástupca maršálka a zodpovedným organizačným útvarom je *Odbor regionálneho hospodárstva* a v rámci odboru je to priamo *Oddelenie územnej spolupráce*. Zodpovedné organizačné jednotky nie sú povinné delegovať úlohy na iné organizačné jednotky, ale v prípade potreby sa každé oddelenie a organizačná jednotka úradu

26

zúčastňuje na činnostiach paradiploacie. Tieto činnosti koordinuje *Oddelenie medzinárodnej spolupráce*. Takmer identicky to funguje aj v PSK.

Na Slovensku a v Poľsku majú organizačné jednotky zaoberajúce sa medzinárodnou spoluprácou takmer totožnú náplň činnosti: kontakt so zahraničnými partnermi, prípravu dohôd, projektov a návštev zahraničných delegácií, výjazdov do zahraničia. Ďalej sú to protokolárne záležitosti, technické zabezpečenie a participácia na medzinárodných rokovaníach so zahraničnými partnermi, prijatia zahraničných návštev a delegácií. V neposlednom rade tieto organizačné útvary sú zodpovedné za podporu medzinárodnej hospodárskej činnosti podnikov a podporu zahraničnej spolupráce ďalších subjektov z regiónu. Rovnako je to aj s organizačnými jednotkami, ktoré sa podieľajú na riadení cezhraničnej spolupráce. Spolupracujú v rámci regionálneho úradu pri tvorbe rozvojových stratégií a programov na medzinárodnej úrovni, podieľajú sa na spracovaní a aktualizácii odvetvových rozvojových stratégií a programov, podporujú podnikateľské aktivity prostredníctvom sieťovania, vytvárania regionálnych združení a klastrov, vytvárania siete partnerských organizácií na podporu regionálneho rozvoja, koordináciou a podporou aktivít zameraných na realizáciu európskych stratégií, podieľajú sa na tvorbe strategických dokumentov pri implementácii štrukturálnych fondov EÚ, vydávajú podporné stanoviská k projektom v rámci vyhlásených výziev pri implementácii štrukturálnych fondov, majú zodpovednosť za implementáciu a manažment jednotlivých projektov, priebežný mo-

27

onitoring a hodnotenie plnenia indikátorov pri projektoch.<sup>23</sup> Taktiež, všetky regionálne rozvojové agentúry alebo regionálne podporné organizácie cestovného ruchu sú podriadené iba vojvodstvu alebo samosprávnemu kraju. V PSK sú to *Agentúra regionálneho rozvoja PSK*, *Krajská organizácia cestovného ruchu Severovýchod Slovenska*, *Centrum rozvoja turizmu PSK pre oblasť Vysokých Tatier*. Do samotnej realizácie cezhraničnej spolupráce sú ďalej zapojené organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti PSK (stredné školy, sociálne zariadenia, kultúrne zariadenia, Správa a údržba ciest PSK a podobne) — v závislosti od oblasti, v ktorej sa cezhraničná spolupráca uskutočňuje.<sup>24</sup> V PV sú to *Podkarpatská Regionálna Organizácia Turystyczna (PROT)*,<sup>25</sup> *Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S. A.*, *Podkarpacki Fundusz Rozwoju Sp. z o. o.* a *Podkarpacie Centrum Innowacji Sp. z o. o.*<sup>26</sup> Do realizácie cezhraničnej spolupráce sú zapojené aj organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti PV (zdravotné zariadenia, kultúrne zariadenia a podobne).

<sup>23</sup> Cirner, M.: *Medzinárodná spolupráca PSK. Informačný materiál k projektu*. Bratislava: RC SFPA, 2020; Ostrowski, B.: *Medzinárodná spolupráca PV. Informačný materiál k projektu*. Bratislava: RC SFPA, 2020.

<sup>24</sup> *Informačný materiál k projektu Zlepšenie európskej spolupráce VÚC za účelom zefektívnenia územnej samosprávy*. Prešovský samosprávny kraj, 2020.

<sup>25</sup> *Podkarpatská Regionálna Organizácia Turystyczna [Oblasť turistická organizácia Podkarpatsko]*, <https://www.podkarpacie.travel/pl/podkarpatska-regionalna-organizacja-turystyczna> (prístup: 29. 3. 2021).

<sup>26</sup> *Spółki prawa handlowego [Obchodné spoločnosti]*, <https://bip.podkarpacie.pl/index.php/jednostki-organizacyjne/2018-spolki> (prístup: 29. 3. 2021).



Maršálek vojvodstva a predseda PSK sú formálne členmi monitorovacích výborov pre programy cezhraničnej spolupráce EÚ, ak oprávnená oblasť leží v PV alebo PSK. V praxi sa na prácach monitorovacieho výboru podieľa zástupca pracovnej úrovne poverený maršálkom alebo predsedom PSK. Predseda PSK a Maršálek PV alebo ich zástupcovia sú aj členmi Medzivládnej komisie — Slovensko — Poľsko.<sup>27</sup>

## Rozdiely

Riadenie cezhraničnej spolupráce je v PV zverené priamo do pôsobnosti zástupcu maršálka. V PSK je to priamo predseda PSK.

Hlavným rozdielom je i zastúpenie regiónu v Bruseli. PSK nemá zastúpenie v Bruseli od roku 2018 a prebieha rozhodovací proces o tom, či sa bude alebo nebude toto zastúpenie obnovovať. Z hľadiska organizačnej štruktúry je momentálne neobsadené zastúpenie PSK v Bruseli podriadené Odboru strategického rozvoja a projektového riadenia. Kancelária v Bruseli, ktorú má PV, sa formálne zodpovedá priamo Rade vojvodstva, ale riadená je Kanceláriou Rady vojvodstva. Oddelenie medzinárodnej spolupráce pri Rade vojvodstva je zodpovedné za každodenný dohľad nad jej činnosťou.

Kancelária PV v Bruseli funguje v rámci Domu východného Poľska v Bruseli, ktorý vytvorilo 5 poľských vojvodstiev: Lubelskie, Podkarpackie, Podlaskie, Świętokrzyskie, Warmińsko-Mazurskie. Dom východného Poľska v Bruseli vznikol na základe dohody medzi vyššie uvedenými regiónmi

<sup>27</sup> Medzivládne komisie pre cezhraničnú spoluprácu, <https://www.minv.sk/?-medzivladne-komisie-pre-cezhranicnu-spolupracu> (prístup: 29. 3. 2021).

28

29



uzavretej 2. decembra 2009 v Bruseli. Podľa tejto dohody Mazurskie vojvodstvo uzavrelo dohodu o nájme kancelárií v Bruseli a zamestnalo osobu na vedenie spoločného sekretariátu. Zvyšné vojvodstvá uhrádzajú danému vojvodstvu podiel z výdavkov. Regióny znášajú náklady na svojich zástupcov a svoje aktivity v Bruseli sami. Spoločne znášajú náklady na údržbu kancelárie a jedného zamestnanca, ktorý vedie recepciu, administratívne záležitosti a bežné činnosti spojené s obsahom. Formálne každá kancelária v rámci Domu východného Poľska funguje nezávisle. Spoločné činnosti koordinuje každý región na rotačnom princípe. „Predsedníctvo“ je jeden rok. Koordinátor v danom roku spolu s ostatnými rozhodujú o spoločných podujatiach, ako aj o organizačných a finančných záležitostiach.<sup>28</sup>

Skoro na rovnakých princípoch fungoval Dom slovenských regiónov, ktorý bol založený na základe dohody ôsmich samosprávnych krajov v roku 2005. Avšak, činnosť Domu slovenských regiónov bola k 31. 12. 2010 ukončená kvôli ab-

<sup>28</sup> Ostrowski, B.: *Medzinárodná spolupráca PV. Informačný materiál k projektu*. Bratislava: RC SFPA, 2020.

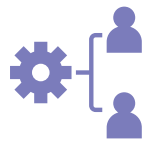
sencii jednotnej predstavy o ďalšom fungovaní a spôsobe spolufinancovania. Zastúpenie PSK v Bruseli pôsobilo ďalej v spoločných priestoroch spolu s ďalšími 3 samosprávnymi krajinami (Košícký, Trenčiansky a Nitriansky).<sup>29</sup> PSK malo svoje zastúpenie v Bruseli už od roku 2003. Zastúpenie PSK v Bruseli bolo oficiálne otvorené 22. mája 2003 pod názvom Prešov Region Brussels Office a od 1. 8. 2018 PSK nemá zastúpenie v Bruseli.<sup>30</sup>

Čo sa týka ďalších rozdielov, v PV, ak je dohoda o zahraničnej spolupráci v súlade s prioritami zahraničnej spolupráce, nevyžaduje sa súhlas Sejmiku (regionálneho parlamentu). Poľský zákon o samospráve vojvodstiev vyžaduje od Sejmiku iba schválenie priorít spolupráce so zahraničím a schválenie vstupu do medzinárodných združení. Avšak, dohody vojvodstiev so zahraničnými partnermi musia

<sup>29</sup> *Odpočet aktivít Kancelárie BSK v Bruseli za rok 2017 a rámcový plán aktivít na rok 2018*. Bratislavský samosprávny kraj, 2018. Dostupné na: [https://portal.egov.region-bsk.sk/c/document\\_library/get\\_file?groupId=20182 & fileEntryId=152340](https://portal.egov.region-bsk.sk/c/document_library/get_file?groupId=20182 & fileEntryId=152340) (prístup: 29. 3. 2021).

<sup>30</sup> Cirner, M.: *Medzinárodná spolupráca PSK. Informačný materiál k projektu*. Bratislava: RC SFPA, 2020.





byť schválené poľským ministerstvom zahraničných vecí a nejde len o stratégie, ale i dohody o medzinárodnej spolupráci. Vojvoda sa ako predstaviteľ štátnej správy tiež môže podieľať na riadení procesov v oblasti cezhraničnej spolupráce.<sup>31</sup>

V PSK musí schváliť každú dohodu o zahraničnej spolupráci zastupiteľstvo samosprávneho kraja a splnomocniť predsedu PSK k podpisu dohody o spolupráci. Slovenský zákon o samosprávnych krajoch vyžaduje, aby samosprávny kraj zaslal rovnopis uzatvorenej dohody o spolupráci alebo dokladu o členstve v medzinárodnom združení územných celkov alebo územných orgánov okresnému úradu v sídle kraja (Okresný úrad Prešov v prípade PSK), v ktorého územnom obvode má sídlo. Okresný úrad v sídle kraja vedie evidenciu uzatvorených dohôd o spolupráci a o členstve samosprávnych krajov v medzinárodných združeníach územných celkov alebo územných orgánov.

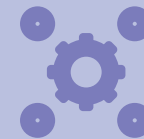
<sup>31</sup> *Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie [Zákon z 23. januára 2009 o vojvodstve a štátnej správe vo vojvodstve].* <http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=W-DU20190001464> (prístup: 15. 3. 2021).

Okrem toho, okresný úrad v sídle kraja môže podať na súd z dôvodu nesplnenia zákonom vytýčených podmienok návrh na určenie povinnosti vypovedať dohodu o spolupráci alebo členstvo v medzinárodnom združení územných celkov alebo územných orgánov.<sup>32</sup>

Rozdiely sú aj v nárokoch na zamestnancov. Samozrejme, aj v PSK sa vyžaduje od pracovníkov predmetných organizačných útvarov ovládanie cudzích jazykov, ale v PV sú zamestnanci v oblasti medzinárodnej spolupráce vyberaní z hľadiska jazykových znalostí na základe interných kritérií. Každé oddelenie má zamestnancov s jazykovými schopnosťami v nasledujúcich jazykoch: angličtina, nemčina a ruština. Avšak, voliteľné sú tiež ďalšie pre región dôležité jazyky, ako je slovenčina a ukrajinčina.<sup>33</sup>

<sup>32</sup> Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov (zákon o samosprávnych krajoch). In: *Zákony pre ľudí*, <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2001-302> (prístup: 27. 4. 2021).

<sup>33</sup> Ostrowski, B.: *Medzinárodná spolupráca PV. Informačný materiál k projektu*. Bratislava: RC SFPA, 2020.



# 4



Implementácia,  
nástroje  
a financovanie



## Podobnosti

Oba porovnávané regióny majú uzatvorenú formalizovanú spoluprácu s početným množstvom zahraničných partnerov. V prípade PV ide o 15 regiónov — najviac je ich z Ukrajiny (6), potom z Rumunska (2), Slovenska (1), Maďarska (1), Česka (1), Chorvátska (1), ale aj z Nemecka (1), Číny (1) a Indie (1). PSK má uzatvorené partnerstvá v podobe dohôd o spolupráci, memoránd alebo vyhlásení s 13 zahraničnými regiónmi. PSK spolupracuje s regiónmi z Ukrajiny (2), Poľska (2), Francúzska (2), Česka (1), Chorvátska (1), Ruska (1), Srbska (1), Talianska (1), Nórska (1), Číny (1).

34

35



Tabuľka 4. Prehľad zmluvných vzťahov Prešovského samosprávneho kraja a Podkarpatského vojvodstva

Prešovský samosprávny kraj		Podkarpatské vojvodstvo	
Región	Krajina	Región	Krajina
More a Romsdal	Nórske kráľovstvo	Prešovský samosprávny kraj	Slovenská republika
Horné Pyreneje	Francúzska republika	L'vovská oblasť	Ukrajina
Zakarpatská oblasť	Ukrajina	Ivanofrankivská oblasť	Ukrajina
Pardubický kraj	Česká republika	Ternopiľská oblasť	Ukrajina
Malopoľské vojvodstvo	Poľská republika	Zakarpatská oblasť	Ukrajina
Podkarpatské vojvodstvo	Poľská republika	Vašská župa	Maďarská republika
Abruzzo	Talianska republika	Zadarská župa	Chorvátska republika
Vojvodina	Srbská republika	Sársko	Spolková republika Nemecko
Dubrovnicko-neretvianska župa	Chorvátska republika	Zlínsky kraj	Česká republika
Vologodská oblasť	Ruská federácia	Suceava (župa)	Rumunsko
Pardubický kraj a Zakarpatská oblasť*	Česká republika a Ukrajina	Marmarošská župa	Rumunsko
Hebei	Čínska ľudová republika	Kuangsi-Czuang (autonómna oblasť)	Čínska ľudová republika
Provence-Alpes-Cote d'Azur	Francúzska republika	Gudžarát (štát)	Indická republika
Ivanofrankivská oblasť	Ukrajina	Odeská oblasť	Ukrajina
		Volynská oblasť	Ukrajina

\*V tomto prípade ide o Memorandum o rozvoji trojstranných vzťahov a spolupráce PSK, Pardubického kraja, Zakarpatskej oblastnej štátnej administrácie.  
Zdroj údajov: Prešovský samosprávny kraj, Podkarpatské vojvodstvo

Značná väčšina partnerských regiónov oboch regiónov sa nachádza v Európe. PV má 2 neeurópskych partnerov a PSK 1 neeurópskeho partnera. PV má 7 partnerov z 15 v susedných krajinách, čo predstavuje 47 % zo všetkých partnerských regiónov. PSK má 4 partnerov z 13 v susedných krajinách, čo predstavuje 31 % zo všetkých partnerských regiónov. PV má rovnako 7 partnerských regiónov v členských krajinách EÚ (47% zo všetkých partnerských regiónov), rovnaký počet (7) má i PSK (54 % zo všetkých partnerských regiónov).

Z hľadiska intenzity spolupráce meranej počtom realizovaných projektov s partnermi aj finančným prínosom v PSK dominujú poľské regióny (66 % finančného prínosu a takmer 78 % z počtu realizovaných projektov). V tejto súvislosti je potrebné upriamiť pozornosť na spoluprácu PSK a PV. PSK realizovalo s PV doposiaľ 25 projektov (vyše 46 % zo všetkých realizovaných projektov) a percentuálny podiel zo vzájomnej spolupráce s PV na finančnom prínose pre PSK je takmer 38% zo všetkých realizovaných projektov, čo predstavuje viac ako 23 miliónov eur pre PSK zo vzájomnej spolupráce s PV.<sup>34</sup>

Pokiaľ ide o financovanie, medzi slovenským a poľským regiónom nie sú zásadné rozdiely vo financovaní paradiploematických aktivít a cezhraničných projektov. Zásadnú úlohu zohrávajú programy európskej územnej spoluprá-

ce, regionálne operačné programy EÚ, projekty realizované prostredníctvom programov cezhraničnej a nadnárodnej spolupráce sú financované z 85% z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Samozrejme, sú to aj štátne dotácie, financie z vlastných zdrojov samosprávy a ďalších zdrojov (napríklad z rôznych grantových schém). Poľské regióny môžu využívať podporu z Poľského fondu rozvojevej pomoci poľského ministerstva zahraničia. (Na Slovensku je obdobou tejto formy pomoci Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu — SlovakAid, ale slovenské samosprávne kraje túto možnosť nevyužívajú).

36

37

## Rozdiely

Z hľadiska početnosti partnerov medzinárodnej partnerskej spolupráce medzi PV a PSK nie sú veľké rozdiely (15 verzus 12). Rozdiel je v intenzite projektovnej spolupráce a početnosti uzavretých partnerstiev s regiónmi v jednotlivých krajinách. Kým PV má vytvorenú zmluvnú partnerskú základňu až s 6 ukrajinskými regiónmi (oblastami) a aj projektová spolupráca s Ukrajinou je intenzívna, PSK má na Ukrajine iba 2 partnerské regióny (v 1 prípade ide iba o vyhlásenie o spolupráci) a aj z hľadiska intenzity projektovnej spolupráce tu ide na rozdiel od PV o nefungujúce partnerstvo.<sup>35</sup> Ako je uvedené vyššie, drvivá väčšina samotnej projektovnej spolupráce PSK je s poľskými regiónmi (42 z 54 projektov).

<sup>35</sup> Za fungujúce partnerstvo považujeme pokiaľ partneri v sledovanom období pravidelne spolupracovali na viacerých projektoch (minimálne päť). Za čiastočne fungujúce označujeme prevažne príležitostné spolupráce, kde bolo partnerstvo aspoň v jednom projekte. Nefungujúce partnerstvá sú tie, kde za existenciu trvania zmluvného vzťahu nebol realizovaný žiadny spoločný projekt. Pri hodnotení naplnenia jednotlivých zmluvných vzťahov sme vychádzali zo spoločnej metodológie pre potreby projektu *Zlepšenie európskej spolupráce VÚC za účelom zefektívnenia územnej samosprávy*, <http://www.sfpa.sk/projects/europske-vuc/> (prístup: 21. 3. 2021).

Z tohto pohľadu sa javí ako najprínosnejšia spolupráca PSK s PV a Malopoľským vojvodstvom. Upriamiť pozornosť možno aj na Sliezske vojvodstvo, s ktorým nemá PSK nijaký zmluvný vzťah ohľadom cezhraničných vzťahov, ale jediný spoločný projekt cez jednorazovú projektovú zmluvu priniesol PSK viac ako 3,7 milióna eur. Avšak, takmer štvrtinu z celkového finančného prínosu predstavujú ďalšie projekty a spolupráce. Ide väčšinou o projekty v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko — Slovensko 2014 — 2020 alebo iné projekty (Robinwood; Sm@rt Region; RAPIDE — Regional Action Plans for Innovation Development and Enterprises; Open Social Innovation policies driven by co-creative Regional Innovation eco-systems (OSIRIS); Projektová zmluva o partnerstve — Interreg Európa-PROMETEUS; ENTER-transfer; Zámer o spolupráci (Catching up regions); Recapture the Fortress Cities (RFC)).<sup>36</sup> Rozdiel môžeme vidieť aj pri porovnaní početnosti partnerských regiónov nachádzajúcich sa v EÚ a mimo EÚ. V prípade PV mierne prevyšujú partnerstvá

<sup>36</sup> Círner, M.: *Medzinárodná spolupráca PSK. Informačný materiál k projektu*. Bratislava: RC SFPA, 2020.

<sup>34</sup> Círner, M.: *Medzinárodná spolupráca PSK. Informačný materiál k projektu*. Bratislava: RC SFPA, 2020.



s regiónmi mimo EÚ (8 verus 7), ale aj intenzita projektovej spolupráce s ukrajinskými regiónmi potvrdzuje fungujúcu spoluprácu s regiónmi mimo EÚ. V PSK je to naopak mierna prevaha partnerstiev s regiónmi nachádzajúcimi sa v EÚ (7 verus 6), ale najintenzívnejšia projektová spolupráca a finančný prínos pochádza zo spolupráce s regiónmi EÚ, predovšetkým priamo zo spolupráce s poľským PV.

PV dlhodobo realizuje projekty rozvojovej pomoci financované poľským ministerstvom zahraničných vecí. Išlo napríklad o jeden projekt s partnermi z Gruzínska na podporu malých a stredných podnikov a 5 projektov na Ukrajine v oblasti energetickej efektívnosti a na posilnenie systému krízového riadenia zvýšením operačných schopností a kompetencií pohotovostných a záchranných služieb. Pozitívnym príkladom projektových aktivít v oblasti cezhraničného prenájmu je implementácia štyroch projektov v rokoch 2016 — 2019 v rámci Poľskej rozvojovej pomoci poľského ministerstva zahraničných vecí. Tieto projekty zvyčajne pomáhajú partnerom z Ukrajiny a sú dôležitým aspektom formovania spolupráce s partnerskými regiónmi z Ukrajiny nachádzajúcimi sa v karpatskej oblasti a prvkom implementácie politiky Východného partnerstva. Všetky

štyri projekty boli zamerané na zvýšenie úrovne bezpečnosti a efektívnosti pohotovostných služieb (Štátna pohotovostná služba) v Ivano-Frankivskej oblasti a od roku 2019 aj v Zakarpatskej oblasti. Celková hodnota realizovaných projektov v rokoch 2016 — 2019 bola 1108 330,67 PLN (asi 246 295 €). Tieto projekty okrem implementácie základného projektového cieľa rozvojovej povahy zohrávali veľmi dôležitú úlohu aj pri budovaní partnerstiev na rôznych inštitucionálnych úrovniach. Výsledkom bolo množstvo nových poľsko-ukrajinských projektov, iniciatív zameraných nielen na tému záchranárstva, ale aj (prostredníctvom posilnenia partnerstiev na regionálnej úrovni) k prehĺbeniu spolupráce v ďalších oblastiach, ako je napríklad spolupráca podporujúca ideu Karpatskej stratégie.<sup>37 38</sup>

<sup>37</sup> Ostrowski, B.: *Medzinárodná spolupráca PV. Informačný materiál k projektu*. Bratislava: RC SFP, 2020.

<sup>38</sup> Viac o Karpatskej stratégii v Deklarácii o vzniku Stratégie EÚ pre karpatský región dostupné na: <https://www.mirri.gov.sk/sekcie/cko/makroregionalne-strategie-v-podmienkach-sr/karpatska-strategia/deklaracia-o-vzniku-strategie-eu-pre-karpatsky-region/index.html> (prístup: 21. 3. 2021).

38

39

Rozdiel možno ísť i z pohľadu zapojenia regiónov v medzinárodných združeniach. PV je napríklad členom medzinárodného združenia sietí európskych regiónov využívajúcich vesmírne technológie „NEREUS“, medzinárodného združenia „EUROMONTANA“ a Združenia Karpatského euroregiónu Poľsko. PSK sa v podobných medzinárodných združeniach neangažuje.

5



Monitoring  
a vyhodnocovanie  
medzinárodnej  
spolupráce



## Podobnosti

Oba samosprávne regióny v rámci záverečných účtov, výročných správ, schvalovania rozpočtu a prostredníctvom kontrolných mechanizmov (napríklad útvary vnútorného auditu v PV a útvary hlavného kontrolóra v PSK z hľadiska finančnej kontroly) kontrolujú nakladanie s prostriedkami na medzinárodnú spoluprácu. Správy o činnosti sa predkladajú zastupiteľským orgánom regiónov. Napríklad zastupiteľstvo PSK schvaľuje plnenie plánov strategických dokumentov (hlavne plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja).

## Rozdiely

V PSK sa v súlade s rozpočtom PSK pravidelne každý rok zostavuje *Plán zahraničných aktivít* podľa Smernice pre plánovanie a organizovanie zahraničných aktivít, ktorý obsahuje návrh zahraničných aktivít v rámci spolupráce so zahraničnými partnerskými regiónmi, ako aj iné pravidelne sa opakujúce medzinárodné podujatia a iné zahraničné aktivity. Medzinárodnú spoluprácu je možné kvantifikovať na základe počtu plánovaných a skutočne realizovaných medzinárodných aktivít v sledovanom období. Na tomto základe sa nedá vyhodnotiť či urobené/plánované aktivity prispeli k naplneniu cieľov medzinárodnej spolupráce. O činnosti už nefungujúceho zastúpenia PSK v Bruseli bolo zastupiteľstvo PSK každý polrok informované vo forme sumárnej správy o vykonávanej činnosti za dané obdobie — Správa o činnosti Zastúpenia PSK v Bruseli.<sup>39</sup>

<sup>39</sup> Informačný materiál k projektu Zlepšenie európskej spolupráce VÚC za účelom zefektívnenia územnej samosprávy, Prešovský samosprávny kraj, 2020.

42

43

Od roku 2017 PSK každoročne hodnotí v stručných bodoch činnosť predsedu PSK aj v oblasti cezhraničnej spolupráce a podpory regiónu. Toto vyhodnotenie je dostupné na oficiálnej webovej stránke PSK.<sup>40</sup> Kraj vydal tiež brožúru 1000 dní v úrade, kde sú zosumarizované aktivity PSK v oblasti cezhraničnej spolupráce.<sup>41</sup>

V období 2001 — 2009 bolo v PSK zaužívané vyhodnocovanie volebných období. V tejto súvislosti boli vypracované viaceré hodnotiace dokumenty (Vyhodnotenie I. volebného obdobia orgánov samosprávy VÚC; Vyhodnotenie rozvoja vzájomných vzťahov a medzinárodnej spolupráce PSK za rok 2006 v kontexte s uzatvorenou zmluvnou základňou; Vyhodnotenie rozvoja vzájomných vzťahov a spolupráce PSK s regionálnymi partnermi v zahraničí za rok 2007 a ich hlavné smerovanie na rok 2008), ktoré sa obšírne venovali vyhodnocovaniu medzinárodných aktivít. Slúžili ako sumárne materiály a spätná väzba k monitorovaniu a plánovaniu paradiploacie regiónu.

<sup>40</sup> Vyhodnotenie činnosti 2017 — 2022. Čo sa podarilo v kraji zrealizovať od nástupu do funkcie predsedu PSK Milana Majerského, <https://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/predsedu/kompetencie/vyhodnotenie-cinnosti-2017-2020/> (prístup: 30. 8. 2020).

<sup>41</sup> 1000 dní v úrade. Prešovský samosprávny kraj, 2020, [https://www.po-kraj.sk/files/sk/samosprava/predsedu/vyhodnotenie-cinnosti-2017-2022/brozurka\\_4dl\\_po\\_stranach\\_web.pdf](https://www.po-kraj.sk/files/sk/samosprava/predsedu/vyhodnotenie-cinnosti-2017-2022/brozurka_4dl_po_stranach_web.pdf) (prístup: 29. 3. 2021).

Pokiaľ ide o PV, rozdielom je, že dozor nad plnením úloh vykonáva Rada vojvodstva priebežne a kontroluje teda aj úlohy, ktoré sa dotýkajú medzinárodných aktivít. V PV existujú tiež výročné správy o činnosti v oblasti zahraničnej spolupráce, ktoré sú predkladané príslušnými organizačnými útvarmi úradu PV na schválenie Komisii pre medzinárodné vzťahy, cestovný ruch a propagáciu, ktorá pôsobí v Sejmiku (regionálnom parlamente). Deje sa tak na základe Štatútu Podkarpatského vojvodstva z 30. júna 2018, podľa ktorého Komisia pre medzinárodné vzťahy, cestovný ruch a propagáciu hodnotí priority zahraničnej spolupráce vojvodstva v súvislosti s návrhmi stratégie regionálneho rozvoja; vydáva stanoviská a hodnotenia projektov a dohôd o medzinárodnej spolupráci; hodnotí spoluprácu s jednotkami a organizáciami samosprávy a štátnej správy s cieľom spolupracovať na rozvoji priorít zahraničnej spolupráce vojvodstva.

Ak to zhrnieme, v oboch regiónoch ide skôr ako o vyhodnocovanie a kontrolu (alebo finančnú kontrolu), a to najmä vynaložených peňažných zdrojov. Taktiež ide skôr o odpočet vykonaných aktivít (správy o realizovaných projektoch) ako vyhodnocovanie. Vyhodnocovanie, v zmysle merania vopred stanovenými indikátormi, ktoré ukazujú regiónom ako sa prostredníctvom tej ktorej aktivity priblížili k dosiahnutiu strategických cieľov, sa nerobí ani v jednom z porovnávaných regiónov. V oboch regiónoch neexistuje ani ustálená metodika na vyhodnocovanie úspešných aktivít, je to skôr správa informačného charakteru bez hodnotenia naviazaného na plnenie cieľov stanovených v plánovacích dokumentoch.

6



Príklady  
úspešných  
aktivít





V tejto časti predstavíme príklady medzinárodných aktivít, ktoré samotné regióny považujú za úspešné. PV organizuje *Karpatské dni susedstva — stretnutie karpatských regiónov v Podkarpatsku* ako iniciatívu zameranú na rozvoj spolupráce regiónov. Prvý ročník Karpatských dní dobrého susedstva sa konal v roku 2018, usporiadali ho spoločne so Zakarpatskou oblasťou (Ukrajina). Jedným z prvkov podujatia je každoročné otvorenie dočasného hraničného priechodu mimo aktívnych hraničných priechodov v okolí Wołosate–Lubnia na poľsko–ukrajinskej hranici, ktoré bolo zamerané na zatraktívnenie cezhraničnej turistiky a cykloturistiky.<sup>42</sup>

PSK každoročne aktívne spolupracuje s Košickým samosprávnym krajom, Zakarpatskou oblasťou štátnou administráciou a Zakarpatskou oblasťou radou pri organizovaní podujatia *Deň priateľstva — Deň dobrosusedstva* na slovensko-ukrajinskej hranici. Ide o medzinárodné kultúrne a spoločenské podujatie, ktorého sa každoročne

42 Ostrowski, B.: *Medzinárodná spolupráca PV. Informačný materiál k projektu*. Bratislava: RC SFPA, 2020.

zúčastňujú jednak predstavitelia štátnych orgánov, ako aj predstavitelia regionálnej a miestnej samosprávy, podnikateľské subjekty, organizácie, inštitúcie a občania v prihraničných oblastiach Slovenska a Ukrajiny.<sup>43</sup>

PSK za najúspešnejší projekt považuje projekt Svätomariánska púť („Svetlo z východu“) a označuje ho aj ako vlajkový projekt, ktorý je realizovaný 13 partnermi z Poľska a Slovenska, pod vedením PSK. Zameriava sa na pútnický turizmus<sup>44</sup>. Ďalší vyzdvihovaný projekt PSK je nový turistický produkt — časť transeurópskej cyklotrasy EuroVelo 11 Prešov — Muszyna — Mníšek nad Popradom s angažo-

43 *Informačný materiál k projektu Zlepšenie európskej spolupráce VÚC za účelom zefektívnenia územnej samosprávy*. Prešovský samosprávny kraj, 2020.

44 *Svätomariánska púť (Svetlo z východu)*, <https://www.po-kraj.sk/sk/samosprava/projekty/cezhranicne-programy/program-cs-polsko-slovensko-2014-2020/projekty-psk/svatomarianska-put-svetlo-z-vychodu.html> (prístup: 22. 9. 2020).

46

47

vaním 3 partnerov (1 z Poľska, 2 zo Slovenska)<sup>45</sup>, ďalej projekt s názvom Historicko-kultúrno-prírodná cesta okolo Tatier, ktorý je spoločným poľsko-slovenským značkovým turistickým produktom, ktorý realizuje okruh lyžiarskych, cyklistických a bežkárskejších tras okolo Tatier s dĺžkou viac ako 250 km. Okruh vedie cez historicko-kultúrne regióny rozprestierajúce sa na oboch stranách Tatier<sup>46</sup>.

PV založilo v roku 2016 medziregionálnu skupinu pod názvom Karpatská komisia (Międzyregionalna grupa „Karpaty“ przy Europejskim Komitecie Regionów). Skupina má takmer 30 členov z piatich krajín: Českej republiky, Poľska, Rumunska, Slovenska a Maďarska. Medziregionálne skupiny sú platformou na výmenu skúseností medzi zástupcami miestnych a regionálnych orgánov združenými v Európskom výbore regiónov. Každá skupina sa venuje konkrétnej

45 *Nový turistický produkt — časť transeurópskej cyklotrasy EuroVelo 11 — Prešov — Muszyna — Mníšek nad Popradom. Lubovnianske regionálne združenie miest a obcí Stará Lubovňa*, 2017. Dostupné na: [http://www.lrz.sk/resources/File/info\\_1\\_o\\_projekte\\_eurovelo11.pdf](http://www.lrz.sk/resources/File/info_1_o_projekte_eurovelo11.pdf) (prístup: 22. septembra 2020).

46 *Interreg V-A Poľsko — Slovensko 2014 — 2020*, <https://www.velkalomnica.sk/interreg-v-a-polsko-slovensko-2014-2020.html> (prístup: 22. 9. 2020).

téme a stretáva sa dvakrát ročne na stretnutiach (konferenciách) organizovaných predsedom skupiny. Ich cieľom je vytvoriť a presadiť Karpatskú stratégiu — makroregionálnu stratégiu pre karpatský región.<sup>47</sup> Medzinárodná spolupráca PV s rakúskym Štajerskom je dlhodobou aktivitou založenou na vzťahoch Podkarpatského vojvodstva s orgánmi rakúskej spolkovej krajiny a najväčším automobilovým klastrom v Rakúsku.<sup>48</sup>

Úspešná aktivita oboch regiónov je aj spustenie železničných spojení na trase Rzeszów — Medzilaborce — Rzeszów. Je to výsledok mnohoročnej spolupráce medzi PV a PSK. Úspech v tejto veci sa dosiahol spoluprácou a lobovaním samospráv s ústrednými vládami v Poľsku a na Slovensku.<sup>49</sup>

47 Ostrowski, B.: *Medzinárodná spolupráca PV. Informačný materiál k projektu*. Bratislava: RC SFPA, 2020.

48 Tamže.

49 Cirner, M.: *Medzinárodná spolupráca PSK. Informačný materiál k projektu*. Bratislava: RC SFPA, 2020.

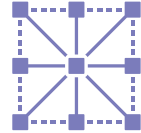
7



Zhrnutie



- PV, na rozdiel od PSK, má stratégiu rozvoja zahraničných vzťahov. V PV je dokument Priority zahraničnej spolupráce schvaľovaný periodicky v strednodobom časovom horizonte, čo zaručuje jeho aktuálnosť a relevanciu. V Poľsku musí strategický dokument o paradiploomatických aktivitách regiónu schváliť aj ministerstvo zahraničných vecí.
- V oboch regiónoch existuje rozdelenie agendy na medzinárodnú spoluprácu a na cezhraničnú spoluprácu, a to v rámci oddelených organizačných útvarov. V prípade PV je dokonca za cezhraničnú spoluprácu priamo zodpovedný zástupca maršálka vojvodstva. V PSK patria tieto kompetencie pod predsedu PSK.
- PSK nemá zastúpenie v Bruseli od roku 2018 (zastúpenia PSK mal v rokoch 2003 — 2018) a PV má kanceláriu v Bruseli v rámci Domu východného Poľska nepretržite od roku 2009, kde pracujú 2 pracovníci vojvodstva.
- Dohody o spolupráci musí v PSK schvaľovať zastupiteľstvo a splnomocniť predsedu PSK, aby takúto dohodu



mohol podpísať. Všetky dohody kontroluje a archivuje podľa zákona príslušný orgán miestnej štátnej správy — Okresný úrad v Prešove. V prípade PV sa nevyžaduje súhlas Sejmiku pri dohode o spolupráci, ak je v súlade s prioritami zahraničnej spolupráce regiónu, čo však schvaľuje poľské ministerstvo zahraničných vecí. Poľské ministerstvo zahraničných vecí schvaľuje aj dohody o medzinárodnej spolupráci vojvodstiev v Poľsku, teda aj v PV.

- Pokiaľ ide o financovanie, medzi slovenským a poľským regiónom nie sú zásadné rozdiely v zdrojoch na financovanie cezhraničných projektov.
- PV má intenzívnu spoluprácu s viacerými regiónmi na Ukrajine, kým spolupráca PSK s regiónmi na Ukrajine nie je zďaleka taká intenzívna. PSK má najintenzívnejšiu spoluprácu práve s PV.
- PV je členom a angažuje sa v niekoľkých medzinárodných združeniach a medzinárodných sieťach. V PSK takáto participácia absolútne chýba.

50



- Monitoring a evaluácia paradiploomatických aktivít má viac-menej formálny charakter v oboch regiónoch. Napriek viacerým nástrojom a postupom, sú tieto prostriedky vyhodnocovania a priebežného hodnotenia nedostatočné. Správy majú informačný charakter a predmetom kontroly je nakladanie s prostriedkami — chýba hodnotenie výsledkov z hľadiska dosahovania cieľov stanovených v plánovacích dokumentoch.

51

